

Jāņa ev. 1, 29-42

Laiks pēc Epifānijas, pēc Zvaigznes dienas, ir laiks, kad liekam sevi un savu ikdienu zem Ziemsvētku gaismas, lai vēl kādu laiku dzīvotu tās atstarojumā un siltumā. Mēs pārdomājam, kā Kristus ienākšana šajā pasaulē ir izmainījusi mūsu un citu cilvēku dzīves.

Šodien daudzi cilvēki ir meklējumos kā gudrie no austruma zemēm, sekodami savai zvaigznei, kā jūdi, kas nāca pie Jāņa kristīties, kā izklīdušas avis, kurām pietrūkst gana.

Es paskatos apkārt.

Te ir jauna sieviete, kura nonākusi paranormālo parādību pētnieka varā, ticēdama cilvēku neierobežotām spējām attīstīt sevi. Vajadzīgas ir tikai īstās zināšanas.

Te ir sieviete, kura vēlas atrisināt kādu problēmu. Viņa ir atnākusi pie kāda mācītāja ar dziedināšanas dāvanām, un domā, ka beidzot ir atradusi īsto. Tad pēkšņi problēma pasliktinās. Sieviete ievieto psihoneiroloģiskajā slimnīcā, bet mācītājs viņai saka: “Tava ticība nebija pietiekoši stipra.”

Te ir pilsētas pašvaldības deputāts, kurš vakarpusē slepeni ieiet zīlnieces salonā, lai konsultētos par zvaigžņu stāvokli un kā pasargāt sevi no maldīgiem lēmumiem.

Vai paši atceramies savu meklēšanas ceļu? Kāds varbūt praktizēja austrumu meditācijas veidu, cits ar lielu ziņkāri lasīja Rēriha grāmatas. Skatoties atpakaļ tas varbūt liekas mulķīgi, bet toreiz tas bija ļoti nopietni.

Kas ir tas spēks, kas mūs neliek mierā? Vai tas, ka paši meklējam sevi? Vai arī, kā teica baznīcētāvs Augustīns: “Dievs, Tu mūs esi radījis Sev, un nav miera mūsu sirdij, iekams tā neatdusas Tevī!”? Vai tie no mums, kas tagad tic Dievam, ir atraduši mieru?

Šodienas vārdi ir evaņģēlista Jāņa meditācija par Jāni Kristītāju. Evaņģēlists Jānis apraksta vispirms iekšējos procesus, nevis ārējo darbību. Tā arī šeit Jāņa Kristītāja tikšanās ar Jēzu tiek atspoguļota savādāk kā pārējos evaņģēlijos. Ārējais fons - Jānis Kristītājs satiek Jēzu. Par to, ka viņš kristī Jēzu, nekas netiek teikts. Te ir tikai Jāņa “iekšējā filma”.

Pirmais, ko viņš saka, ir: “Redzi, Dieva jērs, kas nes pasaules grēku.” “Redzi”, kam viņš to saka? Pats sev? Lasītājam? Mums?

Dieva jērs – tas ir upura jērs, kas tiek upurēts par grēku piedošanu. Dīvains apzīmējums – kā Dievs pats var sev izmeklēt upuri? Baznīcas vēsturnieki saka, ka pēc Jēzus upura nāves kristieši to vairs neuzskatīja par nepieciešamu upurēt Dievam. Bet kāpēc tad šodien aizvien atkal ir vajadzīgi jauni upuri: satiksmes upuri, kara upuri, vētras upuri, nevainīgi dzīvnieki, bērni, cilvēki, kas cieš aiz citu cilvēku vienaldzības, cietsirdības un ļaunprātības, kas iet bojā dabas katastrofās, nelaiemes gadījumos? Vai Dievam šie upuri ir vajadzīgi, vai arī es kaut ko nepareizi saprotu?

Es domāju, ka tas noteikti ir viens no galvenajiem dzinējspēkiem mūsu meklējumos, jo mēs

nespējam samierināties ar šodienas ciešanām, ar netaisnību un ļaunumu.

Es jautāju, kur šeit ir visuvarenais Dievs? Kur ir labais gans?

Dievgalda liturģijā mēs dziedam “Ak tu Dieva jērs, ...” Cik žēl man ir šī nabaga jēra. Dusmas noplok, pārmetumiem vairs nav vietas, es sāku zaudēt savu paštaisnību un pareizību. Šeit iezīmējās Jēzus krusta nāve, kad Viņš paceļ pasaules grēku pie Sevis. Labais Gans kā jērs, kas top nokauts, nevis kā bargais soģis, kas nāk tiesāt ar uguni – tas ir kontrasts, it īpaši Jāņa Kristītāja mutē, kas citos evaņģēlijos brīdina cilvēkus, ka tiesas diena vairs nav tālu. Laikam jau mēs neesam sapratuši, kāpēc Dievs mīlestības un brīvības vārdā ir atsacījies no savas visuvarenības un kādas sekas tas rada.

Pievērsīsim savu uzmanību vēl vienam sīkumam. Te nav runa par pasaules grēkiem, bet par pasaules grēku. Kas tas ir par visaptverošu grēku? Varbūt, ka esat dzirdējuši jēdzienu “iedzimtais grēks”. Baznīcā ar to saprot, ka mēs dzīvojam pasaulē, kura ir naidā ar Dievu, kur cilvēks ar visu savu būtību aizvien atkal saceļas pret Dievu un vēlas pats sevi paaugstināt Dieva vietā. Tas ir dziļš skatījums cilvēka dvēselē, kas it nemaz nesakrīt ar šodienas optimistisko skatu uz cilvēka būtību. Te nav runa par atsevišķiem ārējiem defektiem, kurus varētu ar prātu un labu gribu izlabot, bet par to, ka Dieva radība ir “izgājusi no rāmjiem”. Tā ir diagnoze. Slimas radības diagnoze.

Jānis norāda uz Dieva jēru, kas nes pasaules grēku. Vai mēs Viņu ieraugām?

Nākamajā dienā, atkal Jēzus klātbūtnē, Jānis Kristītājs vēlreiz atkārtu savu liecību, kad divi mācekļi ir pie viņa. Šoreiz pavisam īsi: “Redzi, Dieva jērs.” Un Jāņa mācekļi atstāj savu skolotāju un seko Jēzum. Jānis viņus netur, bet norāda uz to, kas ir lielāks par viņu.

Jēzus pirmais pievēršas mācekļiem. Viņš apgriežas, skatās un tikai tad runā: “Ko jūs meklējat?” It kā Viņš nebūtu tur. Tie ir Jēzus pirmie vārdi šajā evaņģēlijā.

Tas ir jautājums pāri visiem laikiem. Ko mēs meklējam? Vai Jūs to varat pateikt, noformulēt dažos vārdos? Tas ir grūti, vai ne? Tas nav tikai prāta vai jūtu jautājums, tas ir dziļāks. Mēs meklējam sevi, Dievu, mieru, kaut ko, kas skar mūsu dziļāko būtību. Varbūt, ka mēs vēlamies būt “veseli”, nedalīti, nesašķelti tūkstošiem personībās un lomās, bet atzīti pilnībā? Vai tas nav iemesls, kāpēc mēs tik viegli atdodam sevi kādai ideoloģijai, kādam vadonim vai kādai popzvaigznei?

Atšķirībā no maldu mācītājiem, Jēzus saviem sekotājiem liek domāt. Viņam nevajag aklu ticību. Nav brīnums, ka, dzirdot Jēzus jautājumu, mācekļi apjūk. Viņi paši nemāk to izteikt, un tā ir arī ar mums, kas ejam pa saviem meklējumu ceļiem. Tikai tad, kad esam tiem izgājuši cauri, mēs varam spriest, vai tas ir tas, pēc kā mūsu sirds ilgojas vai mēs sekojām tikai savām ilūzijām.

Mācekļi savā atbildē pasaka kaut ko ļoti banālu, bet reizē patiesu. Viņi atbild ar pretjautājumu: “Kur tu mājō?” Pavisam neapzināti viņi izsaka savas ilgas būt kopā ar to, kas ir pārvarējis plaisu starp cilvēkiem un Dievu, - tā ir atbilde uz Jēzus jautājumu.

Un Jēzus neliedz viņiem šo iespēju, būt kopā ar Viņu. Mācekļi aiziet pie Viņa uz mājām un paliek tur visu vakaru.

Laikam jau nākamajā rītā māceklis Andrejs steidzas pie sava brāļa Sīmaņa, lai liecinātu viņam – “Mēs esam atraduši mesiju!” Un viņi iet meklēt Jēzu. Andrejs ne ar ko īpašu neizceļas Jēzus mācekļu vidū arī vēlāk, bet ievērosim vienu lietu. Ja viņš šajā dienā nebūtu sameklējis Sīmani, tas

nebūtu atradis ceļu pie Jēzus, un nekāds Sīmanis Pēteris nebūtu bijis. Andrejs aicina savu tuvāko cilvēku meklēt Jēzu. Varbūt, ka tas arī mums var būt pamudinājums, aicināt savus tuvākos doties šajā ceļā, kaut vai ielūgt uz dievkalpojumu. Noteikti, ka vairums no mums to jau ir darījuši, tikai jautājums, vai mūsos ir redzama tā pati degsme kā Andrejam, un vai mēs patiesi tam ticam, ka ir vērts aicināt pie cilvēkiem, kurus apustulis Pāvils sauc par Kristus miesu.

Vēlāk gan Jēzus, gan citi mācekļi aicina nākamos sekot Viņam, izveidojas kustība. Man tas atgādina televīzijas kadru par kādu holandieti, kas uzstādīja jaunu pasaules rekordu ar gandrīz četriem miljoniem domino kauliņu, kas krizdami viens uz otra, pa dažādiem ceļiem, beidzot sasniedz savu mērķi. Tā arī šeit. Mēs esam liecināšanas procesā – jau ir pagājuši gandrīz 2000 gadi un vēl aizvien mēs viens otram dodam tālāk labo vēsti. Protams, pastāv vienmēr arī risks, ka kāds to patur priekš sevis, ka neļauj sevi iekustināt, ka kustība sastingst.

Kad Sīmanis atnāk pie Jēzus, Viņš atkal vispirms uz viņu skatās. It kā sīkums, bet man liekas, ka tas ir nozīmīgi, jo skatoties ar sirdi mēs varam ieraudzīt otra būtību.

Tā arī Jēzus uzrunā Sīmani ar vārdiem: “Tu esi Sīmanis, Jāņa dēls. Tevi sauks par Kēfu,” tulkots latviski “klints”. Sīmanis nebija no paša sākuma klints, uz kuru cēla baznīcu. Viņam līdz tam bija jāizaug. Viņa ceļš veda caur nesaprašanu, neticību un nodevību līdz kamēr viņš sāka saprast Jēzus ceļu un sūtību un līdz ar to arī pats sevi. Tas bija Jēzus, kas pēc augšāmcelšanās deva Sīmanim otru iespēju un veidoja viņu par klinti. Es varu padomāt, kā es skatos uz meklētāju man blakus, uz trakulīgu pusaudzi, uz bezpajumtnieku ar savu maisiņu? Ko es viņos ieraugu? Nāvei nolemtu, norakstāmu būtni, vai tomēr kaut ko mīlamu, cerīgu, ar nākotni? Kā tas ir skatīties ar Jēzus acīm uz saviem līdzcivīkiem?

Arī mēs neesam gatavi. Mēs esam ceļā, ticīgie un neticīgie, nabagie un bagātie.

Meklētāji, kas bieži vien apmaldās, kļūdās, pakrīt. Bet ir kāds, kas mūs pieceļ, ar savu klātbūtni, ar savu skatu, ar savu vārdu. Iesim arī mēs kopā ar Kristu un meklēsim Viņa valstību.

Āmen.

Mārtiņš Urdze

Liepājas Krusta draudzes

un Saraiķu ev. lut. draudzes mācītājs

